

પ્રકાશક:-

શ્રી મુક્તિવિજયજી શારા સંપ્રદ.

વ્ય. શા. સાકરચંદ ગીમનતાત

મુ. છાણી. (વડોદરા)

મુદ્રક-

શા. ગુલાબચંદ લલુભાઈ

શ્રી મહોદય પ્રેસ-ભાવનગર.

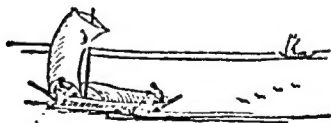

व्याख्यानवाचस्पति ऋषिकुलकिरीट पृ. पा. आचार्यदेव
श्रीमद् विजयलक्ष्मिसूरीश्वरश्च महाराः॥

મેનો તમા પુત્ર તમે પાત્ર કરી. મને તુ, મનિમાય
 નેમવિજયગુ મનો તમામર મનનાનું પુત્ર મને

અન્તે ગેસદેખાથી અગર મનિમાય પાત્રી જે
 લના રહેવા પાત્રી દેખ ને અહત વાંચવાની
 માત્રીએ છીએ. સો કામ તમા મેપદીમાં રહેવા
 જોધને વાંગી, વંગાત્રી, પાનાના જીવનને નિ
 બનાવે એજ શુભેચ્છા.

પ્રકાશક.

સહાયકની નામાવલી.

- ૧૨૫) મુલચંદ લાયચંદ બીડકર.
૫૧) મુલચંદ નાનચંદ શુદેશા
૫૧) ભબૂતભલ હેમચંદ પરમાર
૫૧) શા. મધાણ લોમાણ ઇસ્લામપુરા
૪૧) વરધાણ રતનાણ
-

ૐ અહમ્.

સદ્બોધ સંચય

ક્યાં છે આજે ?

૧. અયોધ્યાની ગાદીના સાચા હક્કદાર અને પ્રજાજનને અત્યંત માન્ય હોવા છતાં, હૃદયમાં જરા પણ રોષની લાગણી પ્રગટાવ્યા સિવાય, ન્યાય-અન્યાયને તોલવાની ગડમથલ કર્યા વિના, તથા લેશભર પણ આનાકાની કર્યા સિવાય વનવાસ જવાની પિતાશ્રીની કડક આજ્ઞાને શીરોધાર્ય કરનાર ક્યાં છે આજે ? રામચંદ્રજી જેવા વિનીત, સુશીલ અને ઉદાર પુત્રો.

અને જણાવે છે કે રામચંદ્રજી તો ક્યાર-
એ નમસ્કાર કરીને ગયા. જા તું જલ્દી જા.
હિ તો તારે અને એમને ઘણું છેટું પડી જશે.
હાં છે આજે ? પોતાના ઓરમાન પુત્ર ઉપર
જુ આવો વાતસલ્યભાવ રાખનારી સુમિત્રા
વી માતાઓ.

૪. વંડીલંબ્રાતા શ્રીમદ્ રામચંદ્રજીની
માને ખાતર રાજવૈભવોના સુખોને ઠોકરે મારી
ગલને પણ મંગળસમ માનનાર ક્યાં છે
આજે ? લક્ષ્મણજી જેવા સેવાભાવી લઘુબ્રાતાઓ.

૫. મોટાભાઈના પત્ની સીતાજીને પણ
તત્તુલ્ય ગણી તેમના ચરણમાં સદૈવ નમ-
સ્કાર કરનાર અને કદી પણ તેમના મુખ સામે
પ્રે નહિ નાંખનાર ક્યાં છે આજે ? લક્ષ્મ-
જી જેવા સદાચારી અને વિવેકી દેવરા.

૭. સ્ત્રી પામ્મ પા પના પા પની માથ જ
 આગા મા : હોગમ્મામ્મ પામ પાથ છે કોશક
 સ્ત્રીપામ્મને ગાતમા વઃ અધુધારાયે સ્ત્રીપા
 શરીરને જાગતવી નાખના, નના દંડની સ
 લતાને દેવાનમા વધ વળવાનના પાન કે
 હુકરના સમજવના કંદે છે કે ન નો હુ જ
 તને નિષેધ કરી શકુ એમ છું અગર
 જવાની આજ્ઞા આપી શકું એમ છું. મારે
 મૌન એ જ શ્રેયસ્કર છે. કયાં છે અ
 સીતાજી જેવી પુત્રવધૂઓ, અને પુત્રવધૂ

કહો ક્યાં છે આજે ? સમય આવે કડક
પણ સાચી વાત કહી દઇ ધર્મની તરફેણ
કરનારા લક્ષ્મણજી જેવા નૈતિક હિંમતખાને.

૧૦. વીરધવલરાજની જરાપણ પરવા
ક્યાં વિના મુનિગહારાજનું અપમાન કરનાર
રાજાના મામાને કડક શિક્ષા આપનાર ક્યાં છે
આજે ? વસ્તુપાલ જેવા સાચા ગુરુલક્ષ્મી.

૧૧. ધોળકાના નરેશ શ્રી વીરધવલ, ત્યારે
વસ્તુપાલ અને તેજપાલને મંત્રીમુદ્રા સ્વીકાર-
વાનું કહે છે ત્યારે તેઓ જવાબમાં જણાવે છે
દે-પહેલાં નંબરમાં હમારા દેવની સેવા, ધીન
નંબરમાં ધર્મગુરુઓની સેવા, ત્યારપછી તમારી
સેવા કરવા ઇંધાઇએ છીએ. જો હમારી આ
શરત આપને કબૂલ હોય તો તમારા મંત્રી
બનવાને હમે તૈયાર છીએ; નહિ તો મંત્રી

હો. ક્યાં છે આજે? સમય આવે કહ્યું
 વલ્લુ આવી વાત કહી હમ્મ ખર્મની નરદેવ
 રનારા લક્ષ્મણ જેવા નૈતિક સિંમતખાજે.

૧૦. વીરધવલરાજની જરાપણ પર્યા
 ક્યાં વિના મુનિમહારાજનું અપમાન કરનાર
 રાજના મામાને કહ્યું શિક્ષા આપનાર ક્યાં છે
 આજે? વરતુપાલ જેવા આચાર્ય શુભશક્તો.

૧૧. ધોળકાના નરેશ શ્રી વીરધવલ, જ્યાં
 વરતુપાલ અને તેજપાલને મંત્રીશુદ્ધા સ્વીકાર
 વાનું કહે છે ત્યારે તેઓ જવાબમાં જણાવે કે
 કે-પહેલાં નંબરમાં હમારા દેવની સેવા, બીજા
 નંબરમાં ધર્મશુભઓની સેવા, ત્યારપછી તમાર
 સેવા કરવા બંધાઈએ છીએ. જો હમારી અ
 શરત આપને કબૂલ હોય તો તમારા મંત્ર
 ણતવાને હમો તૈયાર છીએ; નહિ તો મંત્ર

છે. પોતાના ગામ જતા રસ્તામાં કુમારપાળ મહારાજના મંત્રીશ્વર સળા બરી દહેરાચર માટેનો ખરડો કરી રહ્યા છે. ભીમોકુલડીયો ત્યાં મહામહેનતે પ્રવેશ કરે છે. અને ધી વેચીને ઉત્પન્ન કરેલો નફો કહો અગર તો પોતાનું સર્વસ્વ કહો જે ઠાંધ્ર હતું તે માત્ર એક જ રૂપીયો હતો. જે અત્યંત હર્ષભરે દીપમાં લખાવી પોતાનું નામ પહેલે નંબરે નોંધાવે છે. આજીવિકાની પણ ચિન્તા કર્યા વિના સર્વસ્વ અર્પણ કરી દેનારા ક્યાં છે આજે ? ભીમોકુલડીયા જેવા દાનવીરો.

૧૪. નાકના ખાતર, રોનેહના ખાતર, અને સ્વાર્ધના ખાતર પોતાના સળા-સંબંધીઓને, આડતીયાઓને, અને મિત્રોને જમાડનારા તો આ જગતમાં ઘણા એ મનુષ્યો છે. પરંતુ આંતરે-આંતરે ઉપવાસ કરીને પણ રોજ એક

: ૧૦ : મદ્દોષ સંચર

સમાન ધર્મીને જમાડવાની સુંદર પ્રતિજ્ઞાવાણી
ક્યાં છે આજે ? પુણીયા શ્રાવક જેવા સાચા
સાધર્મિકવાત્સલ્યના પ્રેમીઓ.

૧૫. દુષ્કાળરૂપ સિંહના મુળમાં સપડા-
યેલ માનવરૂપ મૃગલાઓને અઢળક લક્ષ્મીનો
વ્યય કરી જીવિતદાન અર્પણ કરનારા ક્યાં
છે આજે ? જગદુશા જેવા અભયદાનની
કિંમત સમજનારા પરગણુ શેઠીયાઓ.

૧૬. ધવલશેઠ જેવા અપકારી, પરમ નિર્દય
અને કૃતઘ્ની આત્મા ઉપર પણ ઉપકાર કરી
દયાનો મેઘ વરસાવનાર ક્યાં છે આજે ?
શ્રીપાળ મહારાજ જેવા નવપદજીના શ્રી
આરાધકો.

૧૭. સારું અગર ખૂરું, જે કાંઈ થાય તે
તે પોતાના કર્મ અનુસાર જ થાય છે. સાર

! ૧૨ : સદ્ગીય ગંગા

આ કાંઈ બજારનું કરીયાલું નથી. આ તો
આપણા સૌ કોઈના સ્વામી છે. પોતાની માતાના
મુખથી આ વાતને સાંભળી નિગારે છે કે-હજી
પણ મારે માથે સ્વામી છે, તો જરૂર મારા
પુણ્યમાં હજી ખામી છે. જરા મારા શિર ઉપર
કોઈની પણ સત્તા ન હોય એવી સાચી સ્વતં-
ત્રતા પ્રાપ્ત કરવાની તમન્નાએ તેમને દેવી
વૈભવો અને દેવાંગનાના રૂપને મહાત કરે એવી
બત્રીશ સ્ત્રીઓને ત્યાગી દેવાનું બળ સમર્પ્યું.
તુરત જ મહાવીર પ્રભુના ચરણે જઈ જીવન
સમર્પિત કરી દીધું. ક્યાં છે આજે ? સાચી
સ્વતંત્રતાને સમજી તે મેળવવાની તીવ્ર લાવ-
નાવાલા શાલિભદ્રજીનેવા સાચા સ્વરાજ્યવાદીઓ.

૧૬. રાજાના ગેરવ્યાજખી હુકમથી ખંધક-
ઋષિજીની શરીરની ખાલ ઉતારવા આવેલા
રાજસેવકોને ખંધકજી કહે છે કે-તમારા રાજાની

માનસો અમલ તમે કરો એમાં મને કશો જ
સંધો નથી, પરન્તુ તપથી મારું શરીર તદ્દન
ક્ષીણ થઈ ગયું છે. લોહી અને માંસ વિનાના
હાડપિંજરરૂપ મારા શરીર ઉપરથી ચામડી
ઉતારતા તમેને જરા પણ નુકશાન ન પહોંચે,
એ હેતુથી તમે જેમ કહો તે સ્થિતિમાં હું
રહું. અસહ્ય અને અગમ્યનત કષ્ટ આપનાર રાજા
તથા રાજસેવકો ઉપર જરા પણ ક્રોધ નહિ
કરતા, પોતાના શરીરથી અન્યને નુકશાન ન
થાય તેની પૂરી કાળજી રાખનારા, ક્યાં છે
આજે ? કૃપાનિધાન, અને ક્ષમાના ભંડાર
ખંધકદ્દ જેવા મહાન્ તપસ્વીઓ.

કરી લેવા માટે કઠોર હેતુ કેમ નહિ પીગળતું હોય ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૬. દુકાને ઘરાક રોજ નહિ આવવા છતાં દુકાન ખોલીને રોજ બેસનારાઓ, સામયિક, પ્રતિક્રમણ અને પૂજા આદિ શુભ ક્રિયામાં કદાચ એકદમ ભાવ નહિ આવવા માત્રથી તે ક્રિયાઓને છોડી દેવાની ઉતાવળ કેમ કરતા હશે ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૭. વોટરટેક્સ, સુપરટેક્સ, સેલટેક્સ, ઇન્કમ-ટેક્સ અને વોરટેક્સ આદિના લફરાને ગમે તેવા કપરા સંલેગોમાં નલાવી લેનારા દહેરા-સર અગર ઉપાશ્રયનું કાર્ય નભે એ માટે ઠરાવેલી જુજ રકમ પણ આપતા કેમ બચકાતા હશે ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૮. વડીલોએ બધા ઉપર સમદષ્ટિવાલા થઈ

૧૮ : સદ્ગોષ્ઠી ગુપ્ત

સ્થાન અર્પણ કરે એવા એક સર્મની જ જરૂરી.
યાતને કેમ નહિ માનતા હોય ? એની કાંઈ
સમજ પડતી નથી.

૧૧. પોતાની સંતતિને એમ. એ. એમ.
એ. એલ.એલ. બી. અગર તો આઈ. ગ્રી. એસ.
આદિ વિશાળ જ્ઞાનવાલી ડીગ્રીઓ હાંસલ
કરાવવા માટે સાત આઠ વર્ષની નાની ઉંમર
માં જ નિશાળે મૂકવાની સતત કાળજી રાખનારા
ભગવાન મહાવીરની દ્વાદશાંગીનું વિશાળ અં
સમ્યગ્જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવા માટે તેમની ત્યાઃ
નિશાળમાં મોકલતા માતૃપિતાને અને ખુશી
જતાં નાની ઉંમરના બાળકોને શા માટે અ
કાવતા હશે ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી

૧૨. જેઓ પોતે સ્વતંત્રતાને ચાહે
તેઓ બીજાની સ્વતંત્રતા ઉપર ત્રાપ મારવ

શોધ સંચય : ૧૯ :

ન્યાયલરી કાર્યવાહી કેમ કરતા હશે ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૧૩. ટાઇફોઇડ ફીવરની લાંબી માંદગીમાં માત્ર મગના પાણી ઉપર અને મોસંખીના રસ ઉપર ગુજરો કરનારાને, સારા થયા પછી ઉપવાસ, આયંજિલ, એકાસણા આદિની સામાન્ય તપશ્ચર્યા કરવામાં કેમ કઠીનતા માલૂમ પડતી હશે ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

ચોતાની મા, જેન તરફ કુદૃષ્ટિથી પર લીલાપીળા થઈ જનારાઓ, બીજાની જગર સ્ત્રી તરફ ખરાબ દૃષ્ટિથી જોવાને કેમ તિલાંજલી નહિ આપતા હોય ? કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૧૫. સ્વયં સગવડની શોધમાં ફરનારા પડથી દૂર ભાગનારા, બીજાની સગવડ

: ૨૦ : સદ્બોધ સંચય

જુટવી લઈને તેને માટે અનેકવિધ અગવડ
ભેલી કરતા તેના દુઃખનો લવલેશ પણ વિચાર
કેમ નહિ કરતા હોય ? એની કાંઈ સમજ
પડતી નથી.

૧૬. શેઠ રત્ન આપે તે પહેલા પોતે જ
રાણનામું આપી દેવામાં બુદ્ધિમત્તા સમજ
નારા પોતાનો વૈભવ નાશ થાય એ પહેલા
તેનો સદુપયોગ કરી લેવામાં કેમ ઢીલ કરતા
હશે ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૧૭. દર વર્ષે ખાતાવહીમાં શાલિભદ્રજીની
ઋદ્ધિ હોજો એમ નિયમિત લખનારાઓને તેવી
ઋદ્ધિ માત્ર લખવાથી મળે છે કે પુણ્યાર્થ કર-
વાથી પ્રાપ્ત થાય છે તેટલું પણ જ્ઞાન હશે કે
કેમ ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

/ ૧૮. સત્તા અને ધનનો સદાગોચર અવેશ

મેઘએ એમ રોજ બાંગ પોકારનારા જ્યારે પોતે
વત્તાના તથા ધનના માલીક થાય છે ત્યારે
મેનો સદુપયોગ કરવાનું તેઓ કેમ વીસરી જતા
હશે? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૧૯. સાડા ત્રણ મણની કાયામાં માત્ર એક
જાંટાનો ઘા પણ નહિ સહન કરનારાનું નિર્દોષ
પ્રાણીઓ ઉપર લાલાનો અને લાઠીનો ઘા
ધરતા નિર્દય હૃદય કેમ નહિ કાંપતું હોય ?
એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૨૦. સહેજ સ્વભાવે પૂર્વના પુણ્યોદયથી
પ્રાપ્ત થએલા ધર્મપ્રસંગને ઠોકરે મારી, ફર
ફરેલા અધર્મના પ્રસંગોને ખેંચી લાવવા તન-
કોતોડ યત્ન કરનારા દુધના કટોરાને ઠોકરે મારી
ઝેરના કટોરાને ગ્રહણ કરવાની મૂળાંધ કેમ
ધરતા હશે? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૨૧. આવાની, ખીવાની, દરવાની, ફરવાની, રાંધવાની, બિથા જવાની, ટટ્ટી જવાની, ઉંવાની આદિ સાંસારિક તમાગ ક્રિયાઓમાં અને દિવસ મશગૂલ રહેવા છતાં સામાન્ય પૂજા, પ્રતિક્રમણ, પૌષધવ્રત, પચ્ચણાણ અશુભ ક્રિયાઓની અવગણના કરનારાએ અધ્યાત્મજ્ઞાની કહેવા કે ઉધ્યાત્મજ્ઞાની કહે એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૨૨. બ્રહ્મચારી માફક ગાંધનારી ટ્રેન, અને બસની કંટાળાભરેલી મુસાફરીને અગર કમને રોજ નીલાવી લેનારા પર્યુષ વિશાળ વ્યાખ્યાન સભાની અને સાંવત્સ પ્રતિક્રમણ સમયની અદ્યક્ષાલીન મનુષ્ય ભીડથી થતી તકલીફને નિભાવી લેવાની ધ કેમ નહિ કેળવતા હોય ? એની કાંઈ સ પડતી નથી.

સરોને, માર્તરોને અને અગલદારોને ઝુટ્ટીઝુટ્ટી
ને સલામ કરનારાઓને સંસારના ત્યાગી મુક્તિ
વરોને હાથ જોડતાં કેમ શરમ આવતી હશે
એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૨૬. અલ્પકાલીન અને અશાશ્વત સ્વરાઃ
અપાવનારાના સન્માનમાં ખુશ થનારાને સંપત્તિ
અને શાશ્વત આત્મરાજ્ય અપાવનારા મુક્તિ
જેતું થતું સન્માન કેમ ખુશ થતું હશે ? એ
કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૨૭. બેરીસ્ટરની, ડોક્ટરની અને અ
સ્ટ્રી. એસ. આદિની પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થએ
ઓના, તેમજ ઉદ્યોગ માટે પરદેશ જનાર
સન્માનમાં ટીપાટીઓ આપનારાઓ, ધાર્મિક
જમણનો વિરોધ કરતાં કેમ કાંઈ ન્યાય અન
યનો વિચાર નહિ કરતા હોય ? એની ક
સમજ પડતી નથી.

તથા “ ભાવતું હતું અને વેદે કહ્યું. ” એ કહેવતોને ચરિતાર્થ કરવાની ઉમદા તક હમે પ્રાપ્ત થઈ છે એમ સાચી વાત કેમ નહિ કહે હોય ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૩૦. માત્ર અલ્પકાલીન શારીરિક આરોગ્યતા અર્પણ કરનારા વિશાળ સેનીટેરીયમો મોટી મોટી હોસ્પીટલો, તથા કેવળ ઇંડુ લોકો પયોગી કેળવણી માટે મોટી હાઈસ્કૂલો આ કાલેજો ખડી કરનારાઓને શાશ્વતશાન્તિ, આરોગ્યતા અને સમ્યગ્જ્ઞાન ળક્ષનાર, વીર રાગ ભગવાનના ગગનચુંબી જિનાલયો તથા અન્ય આલીશાન ધર્મસ્થાનો શા માટે ખટકા હશે ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૩૧. સંઘ, ઉદ્યાપન, ઉપધાન અને અષ્ટ નિહકા મહોત્સવો આદિ વીતરાગકથિત એકાદિ હિતકર ધર્મક્રિયાઓમાં વપરાતી લક્ષ્મી

પાટા ધાય છે એમ બોલનારાઓને બાજુલા
વા છે અથવા દહેવા, સુધારક દહેવા છે જગાડક
વા એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૩૨. જુલદ તમામ વસ્તુ ખરીદતી વખતે
તે સારી અને જા ખરાબ એમ બે વિભાગો
હી હુકાને હુકાને બટ્ટી સારી વસ્તુને જ
ખરીદ કરવાના આશ્રવાળા જ્યાં ધર્મો સરખાં
એવો ખીચડો ચા માટે બાકતા હશે ?
એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૩૩. સરકારના ગુન્દા જદલ વર્ષો સુધી
રેલની ચાર દિવાલ વચ્ચે તથા લકવા આદિની
સીમારીના કારણે ધરના એકાદ ખૂણામાં ગોંધાય
હેનારાઓ, માત્ર જાર અગર થોવીય કલાકની
નિર્યાદાવાલા પૌષ્ઠ વત માટે ઉપાશ્રયમાં આવતા
કેમ અકળાતા હશે ? એની કાંઈ સમજ
પડતી નથી.

૩૫. ખાવાના, પીવાના, ઝાઝાવાના,
 ધરના, ઘરેળાગાઠાના, ઘરના અને સ્ત્રી
 સિવારના રોજના રોજ એના એ વાપર
 ને સંસર્ગથી નહિ કંટાળનારા વી
 ગવાને દુરભાવેલી રોજની આવશ્યક
 થી કેમ કંટાળી જતા હશે ? એની
 મજ પડતી નથી.

૩૬. વટના ખાતર એક ઘંટીના
 માટે કોટની દેવડીએ ચઢી હજારો રૂ

દુષ્કર્મ સંગ્રહ===== ૨૯ :

રણાદી કરનારા, ધર્મની ટીપોમાં આપવાના
મયે આજકાલ સમય ઘણો ખારીક આવ્યો.
એમ શું જોઈને ગોલતા હશે ? એની
કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૩૭. અઢાર પાપસ્થાનકોને સેવી ભેગી કરેલી
લક્ષ્મીના શુભ ખાતામાં વ્યય કરવાને બદલે
લક્ષ્મીના ભોગવટા માટે અને પોતાનું નામ
ખવા માટે પારકાના પુત્રને ગોદે (દત્તક)
લાવી અજ્ઞાની આત્માઓ આ લવમાં અને
પરલવમાં શા માટે ગોદા ખાતા હશે ? એની
કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૩૮. સ્વનિંદા સાંભળી ઊંચાનીચા થઈ
જનારા, પારકાની પેટ ભરીને નિંદા કરતા
એમ કાંઈ પણ વિચાર નહીં કરતા હોય ?
એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૩૯. કોઈ એક ગરીબ ડાસીનો છોકરો

માંદો પડે ત્યારે તેની સારસંભાળ
બીજાકુલ બેદરકાર રહેનારા, જ્યાં બેસવાને ર
નથી, આવો એવો આવકાર નથી, શાન્તિ પડ
અને દૂર હોઈ એવા વારંવાર પોકાર થ
હોય એવા ધનાઢ્યના ઘરમાં કોઈ માંદું પડ
દોડ્યા દોડ્યા ક્યા હેતુથી જતા હશે ? એ
કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૪૦. પોતે રામચંદ્રજી બનવા માટે બીજા
કુલ બેદરકાર રહેનારા પોતાની સ્ત્રીને સ્ત્રીતાઈ
બનાવવા માટેની હોંશ શું જોઈને રાખતા
હશે ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૪૧. પોતાના વડીલોની આજ્ઞાની અવગ
ણના કરનારા પોતાના અનુયાયીઓ પાસે
પોતાની આજ્ઞા મનાવવાના કોડ શું જોઈને
સેવતા હશે ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૪૨. પોતાના અઢારે વાંકા અંગોને નહિ
ખી શકનારા અન્યના એકાદ જો વાંકા અંગો
જવાનો બાહ્ય પ્રયત્ન શા માટે કરતા હશે
એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૪૩. ઝવેરીની દુકાને મીઠું મરચું ન
જ મળે એમ જાણનારા વીતરાગના દરબાર
જઈ વાડી, ગાડી અને લાડી આદિ તુ
વસ્તુઓની માગણી કરતા કેમ જરા
વિચાર નહિ કરતા હાય? એની
સમજ પડતી નથી.

૪૪. હું પાપી છું, હું અધર્મી છું
નીચ છું. એમ ભગવાન સમક્ષ ગુન્હાની
લાત કર્યા પછી દહેરાસરથી બહાર નીક
રતે દોષક તેજ વિશેષણથી નવાજે તે
સાથે ઝઘડો કરી બેસનારની ભગવાન

કરેલી ગુન્હાઓની કળૂલાત પોલી કે
સમજવી ? એની કાંઈ સમજ પડતી ન

૪૫. એક જ ભાવ(one rate)ના ૭
પાટીયા લગાડનારા વ્યાપારીઓ, ઘરાક
અનેક ભાવો કરતી વખતે, તે પાટીયાના ૬
છની કિંમતને ઘોકે પહોંચશે, એનો ૭
કેમ નહિ કરતા હોય ? એની કાંઈ સ
પડતી નથી.

૪૬. એરોપ્લેન, ટ્રેન અને સ્ટીમ
મુસાફરી કરતા પહેલા, વિમાન પડી જશે
ટ્રેનનો કેાઈ એક્સીડન્ટ થશે તો, અને સ્ટી
મરીયાઈ તોફાનમાં ડુબકી મારશે તો મરી જ
એવી જરા પણ શંકા વગર હોંશભેર તે
મુસાફરીઓ કરનારા જ્યારે ધર્મની પ્રતિ
બદલુ કરવાની વાત આવે તે વખતે ક

તિના તૂટી જશે તો ? એમ કહી મુવા પહેલા
આમણ થા માટે માંડતા હશે ? એની કાંઈ
સમજ પડતી નથી.

૪૭. દાદર ઉપર ચઢતા ઉતરતાં છોકરાઓ
અનેક વખત પડી જવા છતાં, દાદરને નહિ
કાવનારાઓ, ધર્મથી પડી જવાના બાયથી,
ધર્મને ઉઠાવી દેવાની ગાંડી અને વજ્રમાંગી
લાહ શું બેઠને આપતા હશે ? એની કાંઈ
સમજ પડતી નથી

૪૮ જે જે ધંધામાં પોતે નિપજાત
(expert) નથી તે તે ધંધામાં માથું નહિ.
જારવામાં હકાપણ સમજનારા, ધર્મનો એક
મધુર પણ નહિ બાણુવા છતાં ધર્મ ત્રિદાન્તમાં
પ્રજ્ઞા આપવાનું દોઢ હકાપણ થા માટે કરતા
હશે ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

પોતાના માંદા પુત્રને સાજો કરવાની ચરતે તેમને બારેબાર દેસર ચઢાવવાની માન્યતા રાખનારા તેમને ભગવાન તરીકે માને છે કે, વૈદ્યરાજ તરીકે માને છે? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

પર. ભદ્રિક આત્માઓની ધર્મક્રિયામાં થતી સ્થાવના અગર અવિધિને નીકાળી, તેની ટીકા કરનારા ક્રોધે બીલકુલ દરતા નથી, તેના કરતા કરનારા લાખ દરજ્જે સારા છે, એટલું પણ કેમ નહિ સમજી શકતા હોય? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

પ૩. પુત્રપરિવાર વિનાનો કોઈ ધનવાન પોતાની લક્ષ્મી ધર્મકાર્યોમાં નહિ ખર્ચે, તે લોકો કહેશે કે, સાલાને કોઈ ખાનાર નથી છતાં રાત્રી પાછું પણ ખરચતો નથી. તેનો તે માણસ ધર્મઉપદેશ પામીને ખરચવા તૈયાર

: ૩૬ : સદ્ બોધ સં

થાય તો લોકો કહેશે કે, કોઈ ખાનાર ન
અને ખર્ચે એમાં શી ઘાડ મારી ? આમ
ખાણુ ઢાલકી પીટનારી દુનિયાને એક રંગ
કહેવી કે દોરંગી કહેવી ? એની કાંઈ
પડતી નથી.

૫૪. પોતાના કપાળ ઉપરનો ચાંદો ને
અને જે જગ્યાએ જોઈએ તેવો જો ન આ
તો દશ વખત ભૂસી નાંખી દશ વખત કરવા
જતા સમયની દરકાર નહિ કરનારા, ભગવાનની
પૂજામાં ઉતાવળ કરી Time is money
કહી ઝટ ભાગી જનારા, પોતાના કપાળ પૂજા
મહત્તા સમજ્યા છે કે ભગવાનની પૂજા
મહત્તા સમજ્યા છે ? એની કાંઈ સમજ
પડતી નથી.

૫૫. એક આસને અને વાંકી કમ્મરે સા
દિવસ દુનિયાની અનેકવિધ ક્રિયાઓ કરનાર

ને ૪૮ મીનિટનું સામાયિક કરતી વેળા
નરનો દુઃખાયો ક્યાંથી હાજર થઈ જતો
થો ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૫૬. જે જે સંસ્થામાં અગર ખાતાઓમાં
મને પૈસા ખર્ચવાની આવશ્યકતા નહિ
જણાતી હોય ત્યાં ભલે તેઓ નહિ આવે,
પરંતુ જ્યાં તેમને વધુ લાભ જણાતો હોય
ત્યાં આપવા માટે પોતાની નાણા દોષળીનું મોં
મુદ્દતું મૂકવાની ઉદારતા કેમ નહિ બતાવતા
હોય ? એની કાંઈ સમજ પડતી નથી.

૫૭. પોતાના પુત્ર, ભત્રીજા અગર ભાણેજ
આદિ પ્રત્યે સખત કડકાઈ રાખી તેમની સામા-
ન્ય પણ સગવડ નહિ સાચવી લેનારા વડોલો,
ત્યારે તેઓ નાસી જાય છે ત્યારે બાઈ તું
ત્યાં હોય ત્યાંથી આવી જજે, હવે હમો તું

હોશે તેમ કરીશું આવી જાહેર જાગરના પેઠે જન
ખરચનારા તથા ગોધી આપનારને ઇનામ આપી મુક
નારા, એના સાઠ શા માટે કરતા હોય ? એ
કાંઈ સમજ પડતી નથી.

કક્ષાવાર વચનામૃતો

૧. કરમને જરા પણ શરમ નથી. ^૭
હોડશે પણ પાપ નહિ હોડે માટે જીવન
પાપને તિલાંજલિ આપી પુણ્યનો સંચય

૨. ખટપટમાં અને લટપટમાં જ જી
પસાર કરી જગતમાં અશાન્તિનું સામ્રાજ્ય
વધાવે પ્રયત્ન કરનારાઓ પોતે જ
જીવનમાં અશાન્તિને નોતરી રહ્યા છે.

૩. ગર્ભની અનન્ત અને અસહ્ય દે

દુષ્કર્મ સંચય===== : ૭૬ :

અન્ત લાવવો હોય તો સુદેવ, સુચર અને
ધર્મની સેવામાં સદા સજ્જ રહો.

૪. ઘરખારને હોજ્યા સિવાય પ્રભુદરખારમાં
ખાલ થવું અતિ દુર્લભ છે.

૫. ચતુર નરો પણ કર્મવિવશ બની પોતાની
રજોથી ચૂકી જાય એ સ્વાભાવિક છે.

૬. છતી શક્તિએ તપ, જપ, જ્ઞાન અને
ધ્યાનને નહિ આચરનારાઓ ભગવાનની
પ્રાજ્ઞાના ચોર બને છે.

૭. જર, જમીન અને જોડ એ ત્રણ કણ-
વાનાં છોડ. આ ત્રણ વસ્તુ ઉપરથી પ્રાણીઓનો
મોહ ઉતરી જાય તો કોટી, કચેરી અને વડીલોની
ગંધ જ જર રહેતી નથી.

૮. ઝરામાં વહેતું નિર્મળ પાણી માત્ર
ચરિરના મેલને સાફ કરે છે, જ્યારે વીતરાગ

-- બોધ સંચય===== ૪૧ :

૧૨. ઢબ્બુના નફા માટે ધર્મના સોગન
મારાઓએ ધર્મની કિમ્મત ઢબ્બુ જેટલી પણ
ત્રી હોય એમ શી રીતે મનાય ?

૧૩. જુઓ આરહંતાણુંનો જાપ સઘળાં
પોનો નાશ કરે છે. સૌથી શ્રેષ્ઠ મંત્ર પણ
જ છે.

૧૪. તમારી જાતને તમે શાન્તિમાં રાખવા
છતા હો તો બીજાની શાન્તિને ઝુંટવી લેવાનો
લીશ પ્રયત્ન કદી કર્યો નહિ.

૧૫. થયપડ મારીને રાજ થવા કરતાં થયપડ
માઠને રાજ રહેવામાં વધુ હકાપણ છે.

૧૬. દયા અને દાન એ તો ઊર્ધ્વ ગમન
રવા માટેની બે સુંદર પાંખો છે, પરંતુ
અધ્યગ્જ્ઞાનની આંખો વિનાના પ્રાણીઓ તેને
પી નાંખવાનો નિર્દય માર્ગ હાથ ધરે છે.

૧૭. ધનની જ પાછળ ગાંડા ઘેલા બે
માનવીઓ પાસે ધર્મની આશા રાખવી વ્યર્થ

૧૮. નશ્વર દેહની પાછળ તન, મન
ધનનો ભોગ આપનારાઓએ સદાને માટે
રહેવાવાલા આત્મા માટે પણ થોડા ઘણા
આપતા શીખવું જોઈએ.

/ ૧૯. પરવશપણે હે ચેતન! તેં ભૂખ, વ
આદિ અનેક દુઃખો ક્યાં નથી સદ્યાં? તે
તને જરા પણ ક્ષાયદો થયો નથી. હવે તો
જપ, ચારિત્ર આદિ કષ્ટોને સ્વવશપણે સહન
વાની સોનેરી તકને ખોટી રકઝકમાં ગુમાવ
નહિ.

૨૦. ફેસ્ટી કલાસમાં સુખચેતની મુસા
કરવાની ભાવનાવાળાને તે ટીકીટના આજ
સગવડ રાખવી પડે છે. તેમ પરભવમાં હ

ઔષધ સંચય=====: ૪૩ :

હાથી મેળવવાની તમન્નાવાળાએ પુણ્ય કાર્યો
પારાધી લેવા માટે અનેક અગવડો વચ્ચે પણ
અગવડો ઊભી કરવા બનતું કરવું જોઈએ.

૨૧. બળજબરીથી પણ કરાવેલું ઔષધ-
હિન રોગીના રોગને હણવા સમર્થ બને છે,
જ મુજબ કોઈ એક પ્રસંગે બળજબરીથી
કરાવેલું ધર્મ અનુષ્ઠાન પણ ફાયદો ઉત્પન્ન
પ્રાપ્તિ વિના રહેતું નથી.

૨૨. ભક્તિ એ એક ધર્મનું અપૂર્વ અંગ
કે જેની ધૂન જ્ઞાનીને, અજ્ઞાનીને, શાણાને
મિત્ર ગાંડાને સૌ કોઈને સંસારસમુદ્રથી પાર
રી દે છે.

૨૩. મરણ અને જન્મ નામના બે ભય-
રોગોના ઔપરેશન કરવા માટેની “માનવ-

એમ કેમ કહેવાય ?

૧. સ્ત્રીની સગવડ ખાતર, નવ મહિના ભાંમાં રાખી અસહ્ય વેદનાને સહન કરનાર પાતાને અગવડમાં મૂકનારો સપુત છે, એમ કહેવાય ?
૨. દુન્યવી સુખોની પ્રાપ્તિમાં અને તેના જ મોગવટામાં માનવભવને વેડછી નાંખનારો તે મવની દુર્લભતાને સમજ્યો છે. એમ કેમ કહેવાય ?
૩. એક પૈસા માટે ધર્મના સોગત ખાનારા ધર્મની કીમત સમજ્યા છે. એમ કેમ કહેવાય ?
૪. સમસ્ત શાસ્ત્રના પારંગામી ગણાવા છતાં જેઓ પાપથી પાછા હઠવાનો પ્રયત્ન નથી કરતા તેઓ પંડિત છે. એમ કેમ કહેવાય ?

નિહવાનો સદુપયોગ કરી રહ્યા છે. એમ કહેવાય ?

૧૦. જે મનુષ્યો ગુણીઓના ગુણગાન માનું શીખ્યા નથી તેઓના હૃદયમાં ગુણાનુ-
ભેદ છે, એમ કેમ કહેવાય ?

૧૧. વૈભવવિલાસોની ગેરહાજરીમાં વૈભવોને હિં
લોગવનારા સાચા ત્યાગી છે. એમ કેમ કહેવાય ?

૧૨. તાવની ખીમારીમાં માત્ર મગના પાણી પર રહેનારા, મોલ મીઠાન્નનાં ત્યાગી છે, એમ કેમ કહેવાય ?

૧૩. પુણ્યોદયથી પ્રાપ્ત થયેલી લક્ષ્મીનાં તેઓ સદુપયોગ કરી શકતા નથી. તેઓ પોતે લક્ષ્મીના માલીક છે. એમ કેમ કહેવાય ?

૧૪. જે વડીલો પોતાની સંતતિનું પર-

: ૫૨ _____ સહજોય છે

સોકમા શું થશે ? તેનો જગ પાણી ચિન્તા
નથી તેઓ તેમના કિત્તોઓ છે. એમ
કહેવાય ?

૧૫. સ્વ અને પરના કિત્તી છતી થી
તદન બેઠરકાર રાંડનારા સુસાધુઓ છે.
.....

સ, તે શિખામણીનો પોતે જરા પણ અમલ
કરનારા સાચા ઉપદેશકો છે. ઐમ કેમ
વાય ?

આત્માની સાથે રહેલી જ્ઞાન, દર્શન અને
ચેત્રની શાશ્વત લક્ષ્મીને પ્રગટ કરવાને બદલે
પણ લક્ષ્મીની પાછળ ગાંડા ઘેલા થઈને ફર-
તા બુદ્ધિશાલી છે. ઐમ કેમ કહેવાય ?

૨૦. વૈરાગ્ય સાથે વેર રાખનાર, દેવ, ગુરુ
ને ધર્મને હુમ્મળા કહેનારા દહેરાસર અને
પાશ્ર્વની આવશ્યકતાને નહિ સ્વીકારનારા પ્રભુ
હાવીરના શાસનમાં છે. ઐમ કેમ કહેવાય ?

૨૧. સાચવવા આપેલી રક્ષાને પણ ઝોઘ્યાં
ની જનારા સાહુકારો છે. ઐમ કેમ
કહેવાય ?

: ૫૪ : સાદુ જોવા

એ. બી. સી. ડી. વાર સુવાક્યે
રચના

1. Anger is a bitter enemy
the soul.

ક્રોધ આત્માનો કટ્ટર શત્રુ છે.

2. Be kind, humble and be

માયાળુ, નમ્ર અને પ્રમાણિક બને

3. Care more for virtues than
money.

પૈસા કરતાં સદ્ગુણ પ્રાપ્ત કરવા
વધુ કાળજી રાખો.

4. Do
what you
delay is

: ૫૬ : સદ્ બોધ

8 Honesty is the best policy
for all

પ્રમાણિકતા એ સૌ માટે સર્વ
સરસ યુક્તિ છે.

9. I shall never speak ill of any
body.

હું કોઈનું કદી બુરું બોલીશ નહિ
10. Jack of all but master of none

બધામાં જ માથું મારનારો કોઈ
પણ વસ્તુમાં પૂરો હોંશિયાર બની શકતો નથી

11. Keep your heart as glossy
white as diamond.

તમારા હૃદયને હીરા જેવું ચળકતું
અને સફેદ રાખો.

બોધ સંચય=====: ૫૭ :

12. Learning is not for earning money only.

બહુતર માત્ર પૈસા કમાવવા માટે નથી.

13. Mind well that human life is the most precious of all.

સૂર્ય જિંદગીઓ કરતા મનુષ્ય જિંદગી
ધુ કીમતી છે, એ ખાસ ધ્યાનમાં રાખજો.

14. No gain without pains.

ચાકરી વિના બાળરી મળતી નથી.
અર્થાત્ દરેક કાર્યમાં ઉદ્યમની જરૂર છે.

15. Obedience alone gives right to command.

સ્વયં આજ્ઞાધીન રહેનારાઓને જ
અન્ય ઉપર આજ્ઞા સ્થાપવાનો હક રહે છે.

12. Learning is not for earning money only.

સંસ્કૃતર માત્ર પૈસા કમાવવા માટે નથી.

13. Mind well that human life is the most precious of all.

સર્વ જિંદગીઓ કરતા મનુષ્ય જિંદગી ઘણી કીમતી છે, એ ખાસ ધ્યાનમાં રાખજો.

14. No gain without pains.

આકરી વિના બાળરી મળતી નથી. અર્થાત્ દરેક કાર્યમાં ઉદ્યમની જરૂર છે.

15. Obedience alone gives right to command.

સ્વયં આજ્ઞાધીન રહેનારાઓને જ અન્ય ઉપર આજ્ઞા અસાધવાનો હક રહે છે.

8 Honesty is the best policy for all.

પ્રમાણિકતા જો સૌ માટે સૌથી
સરસ યુક્તિ છે.

9. I shall never speak ill of any body.

હું કોઈનું કદી બુરું બોલીશ નહિ

10. Jack of all but master of none

બધામાં જ માથું મારનારો કે
પણ વસ્તુમાં પૂરો હાંશિયાર બની શકતો ન

11. Keep your heart as glossy white as diamond.

તમારા હૃદયને હીરા જેવું ચળ
અને સફેદ રાખો.

20. Time and tide wait for nobody.

સમય અને જરૂરી કામની રાહ ભેટાં

થી.

21. Union is strength and division is death.

સંપત્તી ઉત્પત્તિ છે, અને કુસંપત્તી
માર છે.

22. Virtuous men are worshipped everywhere.

સદ્ગુણી માણસો દરેક ઠેકાણે પૂજાય
છે, (સત્કારને પામે છે.)

23. What is my duty ? did you ever think of it ?

મારી શી ફરજ છે ? તેનો તમે કદ
વિચાર કર્યો ?

24. X ray shows the bad of the body while Shrotra shows bad habits of the soul.

“ એકજારે ” શરીરના બરબાદ થવાને બતાવે છે. જ્યારે શાસ્ત્ર આત્મ કુદરેવાને બતાવે છે.

25. You are safe and sound you will never forget God.

જો તમે ઇશ્વરને ભૂલશો નહિ તમે શાન્ત અને સદીસલામત છો.

26. Zeal and efforts are the truments to succeed in every w

ઉત્સાહ અને પ્રયત્ન એ દરેક કા સફળતા પ્રાપ્ત કરવા માટેના સાધનો છે.

એમાં ધર્મનો પ્રભાવ છે.

૧. અનેકાને આજે એક ટંક પૂરતું પાણી મળતું નથી, જ્યારે મને ત્રણ ટંક લરીને ખાવાનું મળે છે; એમાં ધર્મનો પ્રભાવ છે.

૨. હેટલાકાને પોતાની લાજ લાંકવા પૂરતો ડાનો દુકડો પણ મળવો મુશ્કેલ છે, જ્યારે દરેક શ્રીજનમાં ફૂલ ફેસમાં ફરું છું; એમાં ધર્મનો પ્રભાવ છે.

૩. જગતમાં અનેક માનવીઓને પણે મુસાફરી કરવી પડે છે, જ્યારે મારે માટે ટાઈમ ટુ ટાઈમ આંગણામાં મોટર આદિ વાહનો તૈયાર રહે છે; એમાં ધર્મનો પ્રભાવ છે.

૪. હેટલાકાને માગ્યું પાણી પણ મળતું નથી, જ્યારે હું પાણી માગ્યું ત્યારે દૂધ મળી રહે છે; એમાં ધર્મનો પ્રભાવ છે.

Let's follow the path of the
 river and see what we find, for the river
 will lead us to the sea and the sea
 will lead us to the sky.

2 Only be clear about what
 finally right, whether you can
 or not and everyday you will
 more and more able to do it,
 F

100

100

100

100

100

૧૦૬ : સદ્ગોષ્ઠી

તા નુકશાનનો ભય છે તેટલો વિષયોના લોભ
મટાથી આત્માને થતા ભયંકર નુકશાનનો લે
પણ ભય નથી.

૩૬. સમસ્ત દુઃખોનો ઉચ્છેદ કરનારી ધર્મ-
દેશના પ્રાણીઓના ઉપર જે ઉપકાર કરે છે તે
ઉપકાર ખીજ કોઈથી થાય એમ નથી.

૩૭. રાજદંડના ભયથી જે પાપ આચરે
નથી તે અધમ જન છે. પરલોકના ભય
પાપને નહિ કરનારો મધ્યમ છે. પણ
સ્વભાવથી જ પાપને આચરતો નથી તે ઉ-
ચ્છેદ છે.

૩૮. અર્થ (પૈસો) અને કામમાં મર-
જતેલી દુનિયાને અર્થ અને કામનો ઉ-
આપવો તે કૂળતા પ્રાણીના ગળામાં પત-
શિલા ગાંધવા જેવું છે.

૩૯. અનાદિકાળથી અનંત દોષોથી વાસિત
તમામાં જે કાંઈ ગુણો માલમ પડે છે તેને
કો આશ્ચર્ય સમજો. અવગુણોની કાંઈ નવી-
ના નથી.

૪૦. બુદ્ધિનો સદુપયોગ અને દુરુપયોગ એ
તમતા અને અધમતાનું માપક ચંત્ર છે.

૪૧. જન્મ ક્યાં થયો ? શરીર કેવું મળ્યું ?
એ વગેરે આપણા હાથની વાત ન હતી. જેવાં
ધર્મ કર્યા તેવી સામગ્રી મળી ગઈ, પણ હવે
કેવા થવું એ આપણા હાથની વાત છે.

૪૨. શારીરિક વ્યાધિઓને દૂર કરનારા
વૈદ્યની આજ્ઞાને ખુશીથી વધાવી લેનારાઓએ
જન્મ મરણના રોગથી પીડાતા આત્માને તે
રોગોથી એકાન્તે મુક્ત કરનારી દેવ ધર્મ અને
ગુરુની આજ્ઞાને ગિરસાવંધ કરવામાં જરા પણ
આનાકાની.

લે જ નહિ.

બાધ સંચય ===== : ૧૧૧ :

૫૫. દુર્ગતિમાં પડતા પ્રાણીને બચાવી
ગતિમાં સ્થાપન કરે તેનું નામ ધર્મ.

૫૬. જેમ શરીરને ટકાવવા માટે અન્નની
ફર છે તેમ આત્માની ઉન્નતિના કારણભૂત
ધ્યાત્મ જીવનને ટકાવવા માટે ધર્મની તેથી
ધુ જરૂરીયાત છે.

૫૭. અનાદિકાળથી જન્મ મરણના કારમા
રાગોથી પીડાતા આત્માને તે રોગોથી મુક્ત
કરવો એ જ મનુષ્યલવથી આરાધવા લાયક
સૌથી શ્રેષ્ઠ કર્તવ્ય છે.

૫૮. વિશાળ જિનચૈત્યો અને અનુપમજીને
તીર્થો એ જ વિશ્વના સાચા સેનેટેરીયમો, લેખો
રેટરીયો અને ભાવરોગ મટાડનારી સાચી
હોસ્પિટલો છે.

... વિજ્ઞાનમાં અને વૈભવવિલાસમાં આગળ

: ૧૨૨ : સાદુ જોધ સંયમ

વધેલી દુનિયા એ વાસ્તવિક આગળ વધેલી નથી
પરંતુ આત્મવાદને પીછાળી ધર્મમાં આગ
વધેલી દુનિયા પઠિત મૂર્ખોની દૃષ્ટિએ પાછા
ગણાતી હોવા છતાં વાસ્તવિક એ જ આગ
વધેલી છે.

૬૦. અર્થ અને કામની ઉન્નતિ એ સાદું
ઉન્નતિ નથી પરંતુ અવનતિ છે. આત્મા
ઉન્નતિ એ જ સાચો ઉન્નતિ છે.

૬૧. જે પુરુષોના ધર્મ વિનાના દિવસ
આવે છે અને જાય છે તે હુવારની ધમણ
માફક શ્વાસ લેવા છતાં મરેલા જેવા જ છે.

૬૨. શરીર અનિત્ય છે, વૈભવવિલાસ
હિંમેશાં સ્થિર રહેનારા નથી તેમ જ મૃત્યુ દિવસ
પ્રતિદિન નજીક આવતું જાય છે. આ અ
ચોઈટો જેના હૃદય પર કોતરાઈ ગયા છે, તેઓ
ધર્મનો સંગ્રહ સહેલાઈથી કરી શકે છે.

: ૧૨૪ : રાદ્ધિઓ સંગ

માનવભાવનું આયુષ્ય દાય થઈ જાય છે તે
માટે પશ્ચાત્તાપ કર્મ વીરલાઓ જ કરે છે.

૬૬. ધર્મ વિનાનો ધનવાન એ જ સાચો
કંગાળ છે, અને ધર્મી દરિદ્રી હોવા છતાં
સાચો શ્રીમાન છે.

૬૭. પરોપકાર રસિકતા, સૌ કોઈના હિત
ની જ ચિંતા, ઇર્ષ્યા, વિશ્વાસઘાત, અન્યાય
અનીતિ, માયાપ્રપંચ આદિ દુર્ગુણોનો ત્યાગ
એ માણસાઈને બતાવનારા માપક યંત્રો છે.

૬૮. જીવે જગતમાં વિના કોઈ કચેરી
અને વિના વકીલ બેરીસ્ટરે એકધારું નિષ્કર્ષ
અને ધમધોકાર કોઈનું રાજ્ય ચાલતું હોય
તો તે એક માત્ર કર્મસત્તાનું જ ચાલે છે.

૬૯. ધર્મસત્તા અને રાજ્યસત્તાને પ
પાનારા નરસિંહો કર્મસત્તાની ગર્જના આ

રી જેવા જની જઈ તેની સગળી આરાઓ
ત્યાપ વધાવી લે છે.

૭૦. નારિતકાને હરકોઈ વસ્તુ દરતાં આચી
ને સંગ્રહ રહ્યા ને કોઈ વસ્તુમાં હોય તો
માત્ર ગરજમાં જ છે.

૭૧. જગીનમાં રહેલ બીજ ગુપ્ત હોવા
તાં બહાર નીકળેલા અંકુરાચી તેનું અસ્તિત્વ
સંદેહ થાય છે, તેમ સુખ અને દુઃખરૂપ
અંકુરાઓથી પુણ્ય અને પાપની હયાતિ પણ
અજ્ઞાત થઈ શકે છે.

૭૨. દિવસના અંધાપાથી પીડાતા ધુવડો
સૂર્યના અસ્તિત્વને કળકળે નહિ તેમ મિથ્યાત્વ-
રૂપ અંધાપાથી પીડાતા આત્માઓ ધર્મ અને
અસ્તિત્વનો ઇન્કાર કરે તો તેમાં

૭૩. દેશનાં જના કારણે રહેલા અને દક્ષિણ
અનાજને જો છોડી દેવામાં આવે તો મરણને
આપી ન થતું પડે છે. તેમ કલિકાળના કારણે
દામન અને સામાન્ય સ્થાવનાવાલા સાધુ જીવ
નથી સુંદર સંગતને છોડી દેનારાઓનું અધ્યાત્મ
તમ જીવન પાળ નહિ બ્રહ્મ થયા વિના રહેતું નથી.

૭૪. પરલોક નથી એમ માનીને પણ
સહાયારનું સેવન કરનારાઓને કશું જ ફલ
સાન નથી. કદાચ પરલોક ન નીકળ્યો
સહાયારીને કાંઈ જ શુભાવવાનું નથી. અ
જો પરલોક નીકળ્યો તો જાર તો દુરાચારી
જ વાગવાના છે.

૭૫. જ્ઞાન આત્મામાં રહેલા કર્મ કચરા
જતાવનાર સુંદર દીપક છે. જ્યારે ક્રિયા
કચરાને કાઢનારી એક સાવરણી છે. ક્રિયા
સાવરણીનો ઉપયોગ કર્યા વિના દિવની નાકા

૧૦૨. પ્રથમ તીર્થ કર આદીશ્વર ભગવાનને જે કર્મસત્તાએ બાર મહિના સુધી આકારમાં અંતરાય નાંખ્યો, તે કર્મસત્તા કોઈને નહિ છોડે

૧૦૩. જે કર્મસત્તાએ પ્રભુ મહાવીર સાડાબાર વર્ષ સુધી દ્યોર દુઃખો આપ્યાં, કર્મસત્તા અન્યને કેમ છોડશે ?

૧૦૪. એક જ દિવસે સાઠ હજાર પુત્રો મરણ્યથી છ ખંડના માલીક સગર ચક્રવર્તી જે સત્તાએ શોક-સંતાપની ગહરી ખાઈ ધકેલી દીધા, તે કર્મસત્તા બીજાને કેમ છોડશે

૧૦૫. બત્રીશ હજાર મુકુટબદ્ધ રાજા જેની સેવા ઉઠાવે છે એવા સનતકુમાર ચક્રવર્તી જે કર્મસત્તાએ એકી સાથે સોળ રોગોથી દીધા, તે કર્મસત્તા કોઈને નહિ છોડે.

૧૦૬. ગાવાળા એવા સમર્થ રાજવીની.

૧૧૧. રાત્રવાલી શ્રી હરિકાંદ મહારાજને
જે કર્મસત્તાએ તારામતી રાણીનો વિયોગ
કરાવી, નીચ ગેર પાણી બારાબ્યાં, તે કર્મસત્તાને
વિવેકીજનોએ વિચાર કરવો જરૂરી છે.

૧૧૨. દધિવાહન રાજાની પુત્રી ચંદન
બાળાને કર્મસત્તાના બુદ્ધમથી પશુની પે
ચોટામાં વેચાવું પડ્યું તે સત્તા કોઈને કેમ છોડે.

૧૧૩. ક્ષાયિક સમકિતના ધણી અને પ્ર
મહાવીરના અનન્ય લક્ષ્મી મહારાજ શ્રેણિક
જે કર્મસત્તાએ મહેલની સહેલને છોડાવી જેલમ
પટ્ટી, રાજ પોતાના પુત્ર કોણિક પાસે પચાર

ત્યારે તું શું કરીશ ?

માન માનવ !

રીર રોગોથી ઘેરાઈ જશે, હાલાઓના
 ! અક્ષય થશે, વૈદ ડોક્ટરો પોતાના છેલા
 ! અજમાવી હાથ ખાંખેરશે અને સૌ સ્નેહી-
 ગમગીન બનશે, ત્યારે તું શું કરીશ ?
 ! ઘુંટાશે, નાડોના ધણકારા બુદ્ધ હશે,
 અનેરા જ ભણકારા વાગતા હશે અને દશે
 ! માં નાખી નજર નહિ પહોંચે ત્યારે તું
 કરીશ ? પાપ પોટલા ખાંધી પેદા કરેલા
 મા, ખંગલા, મોટર, બગીચા અને કારખાનાઓ-
 ! પલકમાં સદાને માટે બુદ્ધ પડવાનો અવસર
 રાવી લાગશે ત્યારે તું શું કરીશ ?

પ્રાણથી હાલી મનાતી પ્રમદા, અને

ત્યારે તું શું કરીશ ?

મુદ્ધિમાન માનવ !

શરીર રોગોથી ઘેરાઈ જશે, હાલાઓના ઉપાયો અદ્યત્ન થશે, વૈદ ડોક્ટરો પોતાના છેલ્લા ઉપાયો અજમાવી હાથ ખંખેરશે અને સૌ રોગોથી-ઓ ગમગીન બનશે, ત્યારે તું શું કરીશ ? શ્વાસ ધુંટાશે, નાડોના ધબકારા જુદા હશે, કોઈ અનેરા જ લાજુકારા વાગતા હશે અને દશે દિશામાં નાખી નજર નહિ પડોંચે ત્યારે તું શું કરીશ ? પાપ પોટલા ખાંધી પેદા કરેલા પૈસા, બંગલા, મોટર, બગીચા અને કારખાનાઓ-થી પલકમાં સદાને માટે જુદા પડવાનો અવસર આવી લાગશે ત્યારે તું શું કરીશ ?

પ્રાણથી હાલી મનાતી પ્રમદા, અને

જાંધુ દુનિયામાં રોજ નજરે જોવાય
માં છવેની આવી સ્થિતિ જનતી
માં આવે છે. જીવાનીના જોરમાં
પાનપણાની મદાંધતામાં મહાલતાના
ધતા નજરે જોવાય છે.

આ દશા નહિ જ આવે એવા ભરોસે
રહેતો ? વિષમ અવસ્થા વળતે
આવે, પોકાર ન કરવા પડે અને
પણ શાન્તિ અનુભવાય એ માટે
કાંઈક વિચાર કરી લે. પાણી પહેલાં
તાર સમજદાર ગણાય. પાણ જાંધી
પાણી લરાયું, તળાવ ફાટયું અને
જાણું વહેવા માંડ્યા તે વળતે પાણ
ય. ધાયું મનમાં રહી જશે, મનો-
માં મળી જશે અને આશા નિરાશામાં
શે તે વળતે પસ્તાવાનો પાર નહિ
સારી અવસ્થામાં મળેલી શક્તિઓનો.

: ૧૪૦ : સદ્ગોષ્ઠી

કોધે ચઢેલા કોધીને, દીને નહિ ઉપદેશ;
તેલ તપે જળ છાંટતાં, સળગી ઉઠે અસેષ.

પરણીને ઘર માંડતા, સદા સહનતા તાક;
પરણ્યા પહેલા પોંખતા, સાસુ તાણે નાક.

ગાળો સહન કરીયે સદા, ગાળે શુભકાં ન થાય;
જે ગમાર જન ગાળ દે, મુખ તેનું ગંધાય.

જીવન જોખન રાજમદ, અવિચલ રહે ન કોય;
જો દિન જાય સતસંગમે, જીવનકા ફળ સોય.

મન વિનાના પ્રેમમાં, મઝા ન આવે લેશ;
લૂણ વિનાની રસવતી, ખાતા ન આવે ટેશ.

લાગ્યહીનકો નહિ મીલે, લલી વસ્તુકા જોગ;
દ્રાક્ષ પાક જળ હોત હૈ, હોત કાક ચંચુમે રોગ.

સ્ત્રી પીયર નર સાસરે, સાધુજી સ્થિર વાસ;
એ ત્રણ હોય અળખામણા, જો માંડે સ્થિર વાસ.

સદ્ગોધ સંચય=====: ૧૫૭ :

કર્ણ સાધન માનજો, સદ્ગોધ સાંભળવા;
ચર્ણની ગદીસ છે, સન્માર્ગ પર વળવા. ૧૩૦
હાથનું ભૂપણ સદા, સત્કર્મ તોગજ દાન છે;
જેણે ધર્યો નહિ ધર્મ, તે માનવ નહિ હેવાન છે. ૧૩૧
જેના હૃદયમાં ના વસી, શ્રુભ ધર્મકેરી લાગણી;
એવા કપુતને જન્મદેતાં, રહેજે જનેતા વાંઝણી. ૧૩૨
લોક લાજ માયા તણ, તજ્યો સિંહાસન રાજ;
એક પ્રકૃતિ ના તણ, તેથી ભયો અકાજ. ૧૩૩
ધન દેકર તન રાખીએ, તન દહ રાખો લાજ;
તન ધન દોનો દીણ્યે, એક ધર્મકે ઠાજ. ૧૩૪

પગ તળે બળે છે એ ક્યારે જોશો ?

હંમેશ રાત્રિભોજનને કરનારા, કંદમૂળ,
વાસીભોજન, અને ભવળ આદિ અભક્ષ્ય

બોધ સંચય===== ૧૫૯ :

મહનાઓને (ભૂલોને) નિહાળી તેમની પેટ
રીને નિંદા કરી અને તેમને જગતમાં હલકા
કાંડવાની અયોગ્ય કાર્યવાહી કરનારાઓ પોતાના
જીવનમાં ઘર કરી ગેઠેલી આદતોને ક્યારે
તિલાંજલિ આપશે ? અથવા તો પગ તળે બળે
છે એ ક્યારે જોતા શીખશે ?

આટલું તો જરૂર વાંચો.

૧. સાતે વ્યસનનો ત્યાગ કરજો પણ દાન
દેવાના વ્યસનને કદી છોડશો નહિ.
૨. બધાનો લોભ છોડજો પણ ધર્મના લોભી
તો જરૂર બનજો.
૩. કાંઈથી ડરશો નહિ પણ અપકૃત્યથી
તો ડરતા રહેજો.

આવના તરફથી થતા તોફાનને નમા
 લેવામાં જેમ હકાપણ મનાય છે, અને મનાય
 છે તે જ સુજન જીવનમાં કાન્તિ કરવા માં
 સંસ્કાર જોડી જનારાની પાછળ અજ્ઞાનીઓ
 તરફથી અગર તેમના લાગતાપણગતા સ્નેહી
 જના તરફથી થતા તોફાનને અને રડાફટને
 નમાની લેવામાં પણ તેનાથી વધુ હકાપણ
 મનાવું જોઈએ.

૬. સ્વરાજ્યની ચળવળનો લાભ લઈ કેટ-
 લાક સ્વાર્થસાધુ મનુષ્યોએ આર્થિક લાભ
 ઉઠાવી લેવા સાથે, અસહ્ય વર્તનનું પણ આચ-
 રણ કરેલ સંભળાય છે. તેમ છતાં શુભ ધરાદાથી
 ઉઠાવેલી તે ચળવળને દુષિત ઠરાવવાનો પ્રયત્ન
 થયો નથી. તે જ સુજન ધર્મના જહાને કેટલાક
 સ્વચ્છંદી આત્માઓ અસહ્ય વર્તન ચલાવે
 તેથી કાંઈ ધર્મ સંસ્થા અગર તો નિઃસ્વાર્થ

૫. શૂળીને સિંહાસનના રૂપમાં, સુપેન
 રૂપમાળાના રૂપમાં અને અગ્નિને પાણીના
 રૂપમાં પડેલા જલકાવનાર જો કોઈ મંત્ર-તંત્ર
 અગર તો પરમ ઔષધ હોય તો તે માત્ર એક
 પ્રશ્નચર્ય જ છે.

૬. દેવ, દાનવ, ગંધર્વ અને કિન્નર આદિ
 રમ શક્તિસંપન્ન દેવોને પણ પગમાં ઝુકાવનાર
 તથા દાસત્વ સ્વીકારી જમા જમા કરાવનાર
 ગર્ભપણ જગતજસ્ત કીમિયો હોય તો તે
 પ્રશ્નચર્ય જ છે.

૭. પાંચ મહાવ્રતોમાં જો કોઈ વ્રતે સમુદ્ર-
 ની ઉપમા પ્રાપ્ત કરી હોય તો તે માત્ર પ્રશ્નચર્ય
 નામના ચોથા વ્રતે જ પ્રાપ્ત કરી છે.

૮. જગતમાં સિંહ અને હાથીઓનો ચૂરો
 કરનારા નિર્દય તથા નામધારી બહાદુરો અનેક
 મળી રહેશે, પરંતુ કામદેવનો ચૂરો કરનારા

તેજ નીરવા દશે, માટે જ તે વ્રતન
ગોળખાલા છે.

૯. સ્ત્રીના સંભોગથી જે માનવીઓ કામ
જ્વરને શાંત કરવા ઇચ્છે છે, તેઓ અગ્નિને
જુઝાવવા માટે તેમાં ધીની આદુતી આપવાની
ગાંડી ચેષ્ટા કરી રહ્યા છે.

૧૦. વિષયોના લોગવટાથી વિષયોની શાંતિ
થાય છે, એ માન્યતા ભૂલભરેલી છે. વિષયોનો
લોગવટો તો દિન પ્રતિદિન વિષયો પ્રત્યેની
ઇચ્છાને ઉત્તેજિત કરે છે. વિષયોનો જીવનમાંથી
સદંતર ત્યાગ એ જ વિષયોની તૃપ્તિનો રામબાણ
ઈલાજ છે.

૧૧. અગ્નિથી ધગધગતા સ્થંભને બાથ
લીડવી સારી, પરંતુ નરકની બારી સમ પરસ્ત્રીનો
સમાગમ અને સ્ત્રીઓ માટે પરપુરુષોનો સંયોગ
અત્યંત દુઃખદાયી છે.

બોધ સંગ્રહ=

૧૨. ક્ષણિક સુખોને આપનારા અને શરૂ-
તમાં જ માત્ર સુંદર, પરંતુ પરિણામે અત્યંત
દુઃખ વિપાકને આપનાર અપ્રધાને સુન્ન માણ-
સોએ પહેલી તકે તિલાંજલી આપવાની જરૂર છે.

૧૩. જે માનવીઓના હૃદયમાં સ્ત્રીઓએ
પ્રગપેસારો કર્યો તેના હૃદયમાંથી મનોહર
શુભોનો સમુદ્ધ તરત જ વિદાયગીરી માંગી લે છે.

૧૪. ધારેલી ધારણા ગર લાવનાર, મંત્ર-
તંત્રને ફલિભૂત કરનાર, જગતમાં જશનો ડોકો
બળવનાર અને દેવતાસાનિધ્યને પ્રાપ્ત કરાવનાર
જો કોઈ હોય તો તે માત્ર એક પ્રશ્નચર્ચા જ છે.

૧૫. મનમાં કાંઈ, વચનમાં કાંઈ અને
ક્રિયામાં કાંઈ એવી પરસ્પરી શી રીતે સુખના
માટે થાય? એ કાંઈ માણસોએ વિચારવા જેવું છે.

૧૬. સોનાના દહેરાસરને બાંધાવનારના.

૧૦. નિર્ગોના નોમનગરી નિર્ગોની ગામ
 ગામ નોમનગરી નિર્ગોની ગામ
 ગામ નોમનગરી નિર્ગોની ગામ

૧૧. નિર્ગોના નોમનગરી નિર્ગોની ગામ
 ગામ નોમનગરી નિર્ગોની ગામ
 ગામ નોમનગરી નિર્ગોની ગામ

૧૨. ગામ નોમનગરી નિર્ગોની ગામ
 ગામ નોમનગરી નિર્ગોની ગામ
 ગામ નોમનગરી નિર્ગોની ગામ

૧૩. ગામ નોમનગરી નિર્ગોની ગામ
 ગામ નોમનગરી નિર્ગોની ગામ
 ગામ નોમનગરી નિર્ગોની ગામ

૧૨. ક્ષણિક સુખેને આપનારા અને શર-
તમાં જ માત્ર સુંદર, પરંતુ પશ્ચિમે અત્યંત
વિપાકને આપનાર અપ્રદાને સુર માણ-
સેએ પહેલી તકે તિલાંજલી આપવાની જરૂર છે.

૧૩. જે માનવીઓના હૃદયમાં સ્ત્રીઓએ
પેસારો કર્યો તેના હૃદયમાંથી મનોહર
શબ્દોનો સમુદ્ર તરત જ વિદાયગીરી માંગી લે છે.

૧૪. ધારેલી ધારણા ધર લાવનાર, મંત્ર-
ત્રિને ફલિભૂત કરનાર, જગતમાં જશનો ડોકો
બળાવનાર અને દેવતાસાનિધ્યને પ્રાપ્ત કરાવનાર
જે કોઈ હોય તો તે માત્ર એક પ્રદાયક જ છે.

૧૫. મનમાં કાંઈ, વચનમાં કાંઈ અને
ક્રિયામાં કાંઈ એવી પરસ્પરી શી રીતે સુખના
માટે થાય? એ કાંઈ માણસોએ વિચારવા જેવું છે.

૧૬. સોનાના દહેરાસરને બાંધાવનારના.

20

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

...
...
...
...
...
...
...
...
...

જાન્ય શ્રીમાના મ મ ન
૧૩ ચિત્તાવીર જાન્ય શ્રીમાની કુળિકે
મલકા. જાન્ય શ્રીમાની મને કે કે જાન્યાનોએ
આગળની સુદાઓનું માન ન રહેવા નથી.

૬. જોધ સંચય ===== : ૧૭૫ :

૨. ધર્મનું આચરણ કરે એ જ સાચો
મીડેત.

૩. સદા સત્ય વદે એ જ સાચો વક્તા.

૪. જગતના તમામ જીવોને અભયદાન આપે
એ જ સાચો દાતાર.

૫. તત્ત્વોની વિચારણા કરવી એ જ બુદ્ધિ
પામ્યાનું સાચું ફેલ.

૬. વ્રત અને પન્થકળાણને ધારણ કરવા
જ દેહથી પ્રાપ્ત કરવા લાયક સાચો સાર.

૭. અન્યને જ્ઞાન આપવું એ જ વિદ્યા લાભ્યાની
સાચી સાર્થકતા.

૮. નિર્જળોનું રક્ષણ કરવું એ જ શક્તિ
પામ્યાની સાચી સફળતા.

૯. ધર્મવિહીનપણું એ જ સાચી દરિદ્રતા.

